

Ovala kontraster

Ombyggnaden av Fredrikskyrkan i Karlskrona är en av de största och mest omvälvande kyrkorenoveringarna som har gjorts i Sverige. Skulptören Pål Svensson har formgett altaret och dopfunten.

TEXT **PETTER EKLUND**

FOTO **PETTER EKLUND, PÅL SVENSSON** OCH **PER GUSTAFSSON**

Vad? Är det vatten eller en spegel? Skulptören Pål Svenssons dopfunt i Fredrikskyrkan i Karlskrona framkallar förundran och förtjusning. Besökare höjer först blickarna mot de ljusa valven, men lockas sedan av en svart stensulptur. Kyrkorummet speglas i ytan, men vad består den av? Nyfikna fingertoppar närmar sig, ytan bryts och små vågor löser upp spegelbilden. Illusionen var perfekt. Stenytan är vatten.

– Det är som en gudomlig upplevelse, en uppenbarelse, säger Pål Svensson, som tidigare har utfört flera konstverk i Karlskrona. Dopfunten är kyrkans clou.

Fredrikskyrkan har under de senaste åren genomgått en förvandling från klassisk historiskt miljö till en mångfunktionell arena, ”världens modernaste Tessin-kyrka”.

Dopfunten är ett av inslagen i ett radikalt program som har uppdaterat kyrkans innehåll, tilltal, arkitektur och öppenhet till en fantastisk mix av barock och funktionalism för 2000-talet.

Dopfundens diabas, krysshämrad och polerad, bildar ett mörkt ankare till rymden i det vita kyrkorummet. Pål Svensson berättar om dramaturgin.

– Idén är att föra in naturen i kyrkorummet. Dopfunten ska vara en levande del som ett vattendrag för dopet istället för den traditionella silverskålen.

Dopfundens renskalade form bryter mot kyrkans antika prakt och framkallar sin omgivning, som en svart sten i ett snölandskap. Ellipsformen antyder också en båtform, en vanlig kyrklig symbol. Den flata skålen som är dopfundens yta och centrala del kan sänkas ner och bildar då en bassäng.

– Det blir som att titta ner i en källa eller en oändligt djup brunn. Barngruppen ska kunna stå runt där och prata om vattnets betydelse på jorden och i dopet.

På en given signal kan den centrala delen höjas, fjärrstyrd, vattnet rinner över kanten och den gyllene texten Dopets Gud välsignar dig blir synlig på varje sida. Vattnets karaktär kan också förändras, från stilla rinnande till porlande. Det är teatraliskt och effektivt.

Pål Svensson fick inspiration från en biografi i hans ungdoms Göteborg, där en staty på scenen sänktes ner innan filmen började.

– Då tystnade hela publiken. I teaterns värld är det viktigt med rörelse, entréer och sortier.

▲ Dopfunt och altare accentuerar via sacra – den heliga vägen – genom två motpoler som möts: det mörka tunga urberget där vattnet stiger upp och det ljusa altaret i marmor som ger ett svävande intryck.

Dopfunten, av ett diabasblock från ett stenbrott i Lönsboda, sågades med figurlinsåg hos Johansens Monumenthuggeri utanför Sarpsborg i Norge. David Knutsson, stenhuggare utbildad hos Marmor och Granit, krysshämrad dopfundens utsida och utförde även poleringen. Hydrauliken är konstruerad av Uno Svensson på Walleverken utanför Karlskrona. Vattnet går runt i ett slutet system och byts ut varje dag.

Dopfunten dominerar rörelsen in genom kyrkan.
– Vi vill markera dopets viktighet och placerade därför dopfunten

”Det är via sacra, livets heliga väg från dopet fram till altaret där man får ny energi och förlåtelse vid nattvarden.”

i centrum, säger Per Gustafsson, kansli-
chef och projektledare för ombyggnaden.

Stillsamt lycklig över allt det nya visar han runt i kyrkan. Pål Svensson har även formgett kyrkans nya altare, ett mitt-altare i italiensk Carraramarmor. Vägen från ingången till dopfunten och fram mot altaret är starkt symbolisk.

– Det är via sacra, livets heliga väg från dopet fram till altaret där man får ny energi och förlåtelse vid nattvarden, berättar Per Gustafsson. Carraran med sina antika övertoner passar här i Tessins kyrka som inspirerades av Roms kyrkor, speciellt Trinità dei Monti ovanför Spanska trappan.

– Dopfuntens diabas och altarets mar-

mor är ett möte mellan det kärva, mörka Sverige och det italienska idealet med renässansens klassiska värden. Det är också motsatsernas spänning, skugga och ljus, glädje och sorg, säger Pål Svensson.

Det flyttbara altaret är skulpterat som ett ovalt bord, med fyra breda ben som bildar en tydlig korsform i de olika väderstrecken. Med de inåtsvepta benen som tycks stå på tå och med carrarans något artificiella karaktär skulle altaret kunna vara ett kontrollbord på ett rymdskepp i en sci-fi-film. Belysning undertill gör att det tycks sväva på ljus som om gravitationen upplöstes. Moderniteten är en medveten brytning mot barocken, ett sätt att koppla den till nutid

och framtid. Marmorblocket valdes i ett brott i Carrara.

– Otroligt att vi inte stötte på några sprickor.

På översidan ligger en yta av pergament, skrivkonstens första material, som belyses underifrån till ett varmt skimmer. Materialet är nästan outslitligt.

Inspiration är hämtad från sitsarna i de 400 stolar som har formgivits av Åke Axelsson och som ersätter de fasta kyrkbänkarna. Stolarna är klädda med pergament och materialets naturliga variation i mönster och färg

Gosskören i procession vid dopfunten under återinvigningen av Fredrikskyrkan.

FOTO: CHARLOTTA BÄCKSTRÖM

gör varje stol unik: brunt, vitt, grått, melerat, fläckigt. Tillsammans bildar de många stolarna en brukbar och flexibel konstinstallation.

– De gamla bänkarna och altaret åt upp allt ljus. Man blev lite vemodig när man klev in här. Det passade inte ihop med Tessins arkitektur. Han var en visionär arkitekt som arbetade med temporära installationer. Vi ville hitta

tillbaka till det, säger kanslichef Per Gustafsson.

Bakom altaret öppnar sig nu korets härliga rymd, befriad från det nybarock-altare som sattes in i tidigt 1900-tal. Korets nya, eleganta kalkstengolv formgavs av Ole Drachman, huvudarkitekt vid ombyggnaden.

Så har ett nytt välkomnande, svindlande stadsrum skapats i Karlskrona. ■

Projekt: Fredrikskyrkan.

Beställare: Svenska kyrkan, projektledare/kanslichef Per Gustafsson.

Arkitekt: Ole Drachman.

Konstnär: På Svensson.

Stenentreprenör: Marmor & Granit.

GRANUM STENPRODUKTER

Natursten för interiöra,
exteriöra och
offentliga
miljöer.

info@granumstenprodukter.se

tel: 044-620 10 10

www.granumstenprodukter.se